

Kryesuesi i Senatit
Prof. Dr. Agron Bajraktari

Nr. Prot.: 1500/22; Datë: 27.04.2022

Në bazë të nenit 4 të Ligjit për Veprimtari Kërkimore-Shkencore nr. 04/L-135 të Republikës së Kosovës për Veprimtari Kërkimore- Shkencore dhe sipas nenit 48, paragrafit 1.4 të Statutit të Universitetit të Shkencave të Aplikuara në Ferizaj (UShAF), Senati i UShAF në mbledhjen e mbajtur me datën 27.04.2022, merr

V E N D I M

I.

Miratohet Rregullorja për formimin dhe funksionalizimin e komisionit për etikë të hulumtimit në UShAF.

II.

Vendimi hyn në fuqi nga dita e nënshkrimit të tij.

A r s y e t i m

Senati i UShAF për qëllim të plotësimit të infrastrukturës ligjore në pajtim me Statutin e UShAF pas elaborimit të draft rregullores në fjalë, në mënyrë unanime vendosi si në dispozitiv të këtij vendimi.

Vendimi i dorëzohet:

1. Njësive akademike të UShAF;
2. Arkivit të UShAF.

Kryesuesi i Senatit
Prof. Dr. Agron BAJRAKTARI, Rektor

UNIVERSITETI
I SHKENCAVE TË APLIKUARA
—— FERIZAJ ——

Rregullore për formimin dhe funksionalizimin e
Komisionit të Etikës së Hulumtimit

2022

Handwritten signature

Kryesuesi i Senatit
Prof. Dr. Agron Bajraktari

Nr. Prot.: 1500/22; Datë: 27.04.2022

Në bazë të nenit 4 të Ligjit për Veprimtari Kërkimore-Shkencore nr. 04/L-135 të Republikës së Kosovës dhe nenit 48 paragrafi 1.4. të Statutit të Universitetit të Shkencave të Aplikuara në Ferizaj (UShAF), Senati i UShAF në mbledhjen e mbajtur me datën 27.04.2022, miraton:

RREGULLORE PËR FORMIMIN DHE FUNKSIONALIZIMIN E KOMISIONIT TË ETIKËS SË HULUMTIMIT

Neni 1

1. HYRJE

Të kuptuarit e etikës shkencore ose etikës në shkencë duhet të bazohet në kuptimin që përmban kategoria e *etikës*. Etika (greqisht: *ἦθος*, ethos - temperament, zakon) ose në disa raste filozofia e moralit është një pjesë e filozofisë që merret me çështje të moralit dhe etikës së hulumtimit. Etika merret me studimin dhe zbatimin e rregullave të mënyrës së jetesës të vendosura tashmë në kombe dhe kultura të ndryshme në shoqërinë njerëzore. Gjatë historisë njerëzore, njerëzit kanë ndryshuar vazhdimisht perceptimet e tyre për normën në marrëdhëniet dhe sjelljen ndërpersonale. Secili ka kuptimin e tij për botën dhe mbi këtë bazë ndërtohet qëndrimi i tij ndaj njerëzve të tjerë, si dhe ndaj vetes dhe rrethit të tij.

Etika e hulumtimit shkencor përfshin dy aspekte kryesore. Nga njëra anë, është zbatimi i standardeve etike në fushën specifike të shkencës dhe veprimtarisë shkencore për të vlerësuar dhe rregulluar sjelljen dhe marrëdhëniet në të, si dhe për të analizuar dhe zgjidhur të gjitha problemet e vlerave të shfaqura. Nga ana tjetër, etika në shkencë është etika profesionale e hulumtuesve/shkencëtarëve, e cila sistemon vlerat dhe standardet bazë të sjelljes, si dhe të drejtat dhe përgjegjësitë e tyre si profesionistë. Sjellja e hulumtuesve/shkencëtarëve rregullohet në disa lloje kryesore të marrëdhënieve që ndërtojnë veprimtarinë e tyre profesionale:

- 1) Marrëdhëniet ndërmjet vetë hulumtuesve/shkencëtarëve;

2) Marrëdhëniet me shoqërinë në tërësi.

Përgjegjësia kryesore e komunitetit kërkimor është të formulojë parimet e hulumtimit/kërkimit, të përcaktojë kriteret për sjelljen e duhur të hulumtimit, të arrijë cilësinë dhe besueshmërinë maksimale të hulumtimit dhe t'i përgjigjet në mënyrë të përshtatshme rreziqeve ndaj ose shkeljeve të integritetit të kërkimit.

Përfaqësuesit e komunitetit shkencor dhe akademik duhet të ndjekin parimet e integritetit dhe etikës shkencore. Brenda BE-së në vitin 2017 është miratuar Kodi Evropian i Sjelljes për Integritetin e Kërkimit. Në këtë aspekt, Universiteti i Shkencave të Aplikuara në Ferizaj përmes kësaj rregullore synon të pranojë dhe të ndjekë parimet për integritetin dhe etikën e kërkimit dhe të themelojë Komisionin e Etikës së Hulumtimit në universitet për të zbatuar këto parime.

Neni 2

2. QËLLIMI I RREGULLORES

Universiteti i Shkencave të Aplikuara në Ferizaj është plotësisht i përkushtuar për avancimin e cilësisë së lartë të kërkimit shkencor dhe të aplikuar dhe për të siguruar që të gjitha aktivitetet kërkimore të ndërmarra nga punonjësit e Universitetit, apo në ambientet e Universitetit, të ndërmerren në përputhje me praktikën e mirë kërkimore dhe parimet etike.

Për këtë arsye, Komisioni i Etikës së Hulumtimit (KEH) i formuar në Universitetin e Shkencave të Aplikuara në Ferizaj bartë rolin (përgjegjësinë) kryesor në sigurimin e etikës së kërkimit nga hulumtuesit, studentët dhe palët e treta të cilët kryejnë hulumtime në ambientet e Universitetit e që duhet të respektohet në të gjitha kohët (hapat).

Neni 3

3. KOMISIONI I ETIKËS SË HULUMTIMIT

3.1. Objektivat e KEH

Objekтиви themelor i Komisionit të Etikës së Hulumtimit është të përcaktojë kërkesat dhe standardet për kryerjen etike të hulumtimit brenda Universitetit. Kjo do të realizohet duke mbikëqyrur nëse praktika kërkimore e kryer nga studiuesit, studentët ose palët e treta në mjediset e Universitetit dhe rezultatet e saj janë në përputhje me standarde të përcaktuara të etikës kërkimore.

Neni 4

4. DETYRAT, FUNKSIONET DHE PËRGJEGJËSITË E KEH

KEH ka këto detyra brenda Institucionit të Arsimit të Lartë (IAL-së):

1. Të formulojë dhe të përcaktojë politikat, procedurat dhe dokumentet e praktikave më të mira në lidhje me kryerjen dhe publikimin e kërkimit etik dhe të sigurojë që këto politika të zbatohen brenda fushave të përgjegjësisë;
2. Të promovojë ndërgjegjësimin konform legjislacionin përkatës dhe parimet etike që rregullojnë praktikën kërkimore;
3. Të nxisë një mjedis që inkurajon qasje të përgjegjshme dhe etike në të gjitha fushat e kryerjes së hulumtimit dhe praktikave të publikimit;
4. Të identifikojë nevojat hulumtuese midis anëtarëve të komisionit dhe studiuesve në lidhje me çështjet etike dhe të ofrojë punëtori dhe trajnime për adresimin e tyre;
5. Të rishikoj praktikat më të mira në kërkimin shkencor, për të marrë parasysh zhvillimin e politikave etike dhe për të promovuar arsimin brenda IAL-së në çështjet e etikës dhe integritetit të kërkimit;
6. Të shqyrtojë dhe raportojë për të gjitha aplikimet e dorëzuara për shqyrtim etik duke siguruar që praktikat e kërkimit të përmbushin standardet e përgjithshme etike të vendosura brenda IAL-së;
7. Të auditojë dhe rishikojë funksionet, procedurat dhe rezultatet e arritura të KEH për qëllime të vlerësimit dhe përmirësimit të cilësisë;
8. Të përcaktojë rregullat e përhershme për funksionimin e punës së komisionit lidhur me: qeverisjen, kuorumin, kryesinë etj.

Neni 5

5. FUNKSIONET E KEH

1. Të nxisë një kulturë etike kërkimore midis komunitetit hulumtues që përqafon rekomandimet e praktikave më të mira të përcaktuara në politikat, procedurat dhe udhëzimet e IAL-së që rregullojnë praktikën kërkimore dhe detyrimet e përcaktuara në legjislacionin përkatës;
2. Të ofrojë udhëzime të qarta dhe lehtësisht të arritshme për praktikat më të mira etike;

3. Të ofrojë mbështetje dhe trajnim për stafin, studentët dhe palët e treta të angazhuara në projektet kërkimore të IAL-së në drejtim të rritjes së ndërgjegjësimit dhe ruajtjes së standardeve të larta etike në praktikën kërkimore;
4. Të mbikëqyrë procesin etik i cili lejon që projektet kërkimore t'i nënshtrohen një niveli shqyrtimi në raport me rrezikun etik;
5. Të mbikëqyrë zbatimin dhe auditimin e politikave dhe praktikave të kërkimit të IAL-së, duke ndërmarrë veprimet e duhura kur ka prova për sjellje të pahijshme kërkimore.

Neni 6

6. PËRGJEGJËSITË E KEH

KEH është përgjegjës për:

1. Veprime konkrete në interes të plotë të pjesëmarrësve në kërkim dhe komunitetit, duke marrë parasysh nevojat e studiuesve dhe duke pasur parasysh kërkesat e agjencive rregullatore përkatëse dhe ligjet në fuqi;
2. Rishikimin e pavarur, kompetent dhe në kohë për kërkimin e propozuar, përpara se të filloj hulumtimi dhe për t'u siguruar që ka një vlerësim të rregullt të etikës kërkimore dhe në vazhdim që marrin miratimin e tyre në: (Qëllimi dhe objekti i hulumtimit, pjesëmarrësit në hulumtim dhe deklaratën e hulumtuesit/ve).

Neni 7

7. PROCEDURA E KRIJIMIT/KONSTITUIMIT TË KEH NË UNIVERSITET

Komisioni për Etikën Hulumtuese në Universitetin e Shkencave të Aplikuara në Ferizaj është organ publik i zgjedhur nga Senati i Shkencave të Aplikuara në Ferizaj.

Rektori i Universitetit i propozon Senatit emrat e anëtarëve të emëruar. Rektori propozon edhe Kryetarin e Komisionit të Etikës së Hulumtimit.

KEH përbëhet nga 5 ose 7 anëtarë (varet nga madhësia e strukturës/universitetit) - Nëse ka shumë fusha shkencore për tu mbuluara nga universiteti, atëherë duhet të përfshihet

një përfaqësues nga një fushë shkencore, si dhe një përfaqësues të personelit administrativ dhe studentë.

KEH mund të përfshijë edhe anëtarë të jashtëm në përputhje me kërkesat specifike të Komisionit. Anëtarët e KEH mund të vijnë nga institucione/organizata të ndryshme të lidhura me universitetin, d.m.th. nga biznesi ose nga autoritetet qeverisëse, shoqëri civile etj.

Mandati i Komisionit të Etikës së Hulumtimit lidhet me mandatin e Rektorit. Nëse mandati i Rektorit është 4 vjet, atëherë edhe mandati i Komisionit është 4 vjet. Një anëtarë i Komisionit mund të ketë maksimalisht dy mandate për shërbim.

KEH i raporton Rektorit dhe bashkëpunon ngushtë me Prorektorin për Mësim, Shkencë dhe Çështje Studentore.

Të gjithë anëtarët duhet të respektojnë politikat dhe procedurat e funksionimit të KEH.

Anëtarët e KEH pritët të:

1. Ndihmojnë në zhvillimin dhe zbatimin e standardeve dhe praktikave më të mira etike në të gjitha aktivitetet kërkimore të ndërmarra brenda IAL-së;
2. Të veprojnë për të nxitur ndërgjegjësimin për politikat dhe procedurat etike hulumtuese brenda Universitetit, për të lehtësuar anëtarët e IAL-ve për të paraqitur aplikimet e duhura dhe për të këshilluar për çështje etike që lidhen me aplikimin e tyre në projekte e hulumtime;
3. Të shqyrtojnë, vendosin dhe të raportojë për çështjet etike që lidhen me të gjitha kategoritë e studimeve kërkimore të ndërmarra brenda IAL-së;
4. Të bëjnë një rishikim dhe diskutim të vazhdueshëm mbi çështjet etike që të sigurohen sa më shumë që është e mundur, që hulumtuesit të jenë të njohur me të gjitha praktikat dhe legjislacionet në fuqi.

Anëtarët e KEH janë të detyruar të përmbushin kushtet e shërbimit.

Kushtet e shërbimit:

1. Anëtarëve u kërkohet të marrin pjesë rregullisht në mbledhje;
2. Anëtarëve u kërkohet të njoftojnë (letër justifikim) me email Komisionin e Etikës së Hulumtimit nëse nuk janë në gjendje të marrin pjesë në takim;

3. Anëtarëve u kërkohet të japin komente me email mbi rishikimet, shqyrtimet e aplikacioneve dhe çdo çështje tjetër relevante të kërkuar nga Kryetari i KEH;
4. Puna e KEH duhet të kryhet nëpërmjet sistemit zyrtar të komunikimit të IAL-ve, të cilin anëtarët pritet ta përdorin për arsye sigurie;
5. Anëtarët të cilët nuk japin kontribut në punën e Komisionit, ose nuk marrin pjesë në tre takime të njëpasnjëshme, mund t'u kërkohet, sipas gjykimit të Komisionit, të largohen dhe një anëtar zëvendësues mund të kërkohet në përputhje me rrethanat.
6. Anëtarët kanë përgjegjësinë të deklarojnë çdo konflikt interesi që mund të ndikojë në rolin e tyre si anëtarë të komisionit.
7. Anëtarët kanë përgjegjësi të deklarojnë çdo konflikt interesi që mund të ndikojë në performancën e tyre dhe të përmbahen nga diskutimi në mbledhjen përkatëse.

Neni 8

8. DORËHEQJA NGA KOMISIONI

Anëtari i KEH që jep dorëheqje, duhet të njoftojë me shkrim Kryetarin e Komisionit për qëllimin e tij/saj për të dhënë dorëheqjen. Anëtari i KEH që jep dorëheqjen duhet të hiqet nga të gjitha listat e komunikimit të KEH dhe të zëvendësohet me një anëtar të ri të kualifikuar.

Neni 9

9. KUORUMI PËR MBAJTJEN E MBLEDHJES

Kuorumi i mbledhjeve bëhet me shumicë të thjeshtë. Nëse Komisioni i Etikës së Hulumtimit përbëhet me 5 anëtarë, shumica e thjeshtë dhe e kualifikuar është 3 anëtarë. Çdo mbledhje e KEH duhet të ketë kuorum për të vazhduar me rendin e ditës së mbledhjes.

Neni 10

10. DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

1. Kjo rregullore hyn në fuqi nga dita e miratimit në Senat.
2. Ndryshimi dhe plotësimi i kësaj rregullore bëhet sipas procedures së njejtë të miratimit.

Kryesuesi i Senatit

Prof. Dr. Agron BAJRAKTARI, Rektor

